

SZOVJET KÖNYVTÁRAK TAPASZTALATAIBÓL

A KIRGIZ SZOCIALISTA SZOVJET KÖZTÁRSASÁG KÖNYVTÁRAI

A »Bibliotekar« 1953. januári számából, rövidítve

A forradalom előtti Kirgizia úgyszólván teljesen az írástudatlanok országa volt. A Nagy Októberi Szocialista Forradalom azonban új korszakot nyitott meg a kirgiz nép történetében is. A XIX. pártkongresszusig a Kirgiz SZSZK már nagy sikereket ért el a népművelés terén, és a könyvtárak megbecsült intézmények. A forradalom előtt a jelenlegi Kirgizia területén a tömegek számára csak két könyvtár működött: Karakol (most Prsevalszk) és Pispék (ma Frunze) városokban. Ezeket a lakosság saját erejéből alapította és közadakozásból tartotta fenn.

A forradalom után megindult a könyvtárszervezés, mind a városokban, mind a falvakban. Frunze, Prsevalszk, Os, Dzsalal-Abad és Tokmak városokban központi városi könyvtárakat szerveztek, közületi és tanintézeti könyvtárak egész sora létesült. 1925-től kezdve megindult a népművelési intézmények hálózatának kialakítása a falvakban, továbbá a falunál kisebb szállásokon és a pásztorszállásokon, nomád nyári sátrakban is. A Nagy Honvédő Háború alatt és a háború utáni években a tömegkönyvtárak hálózata nagy mértékben kiszélesedett. 1951-ben számuk 1020, állományuk mintegy 2 millió könyvre növekedett.

A Kirgiz SZSZK egyik legnagyobb könyvtára a Csernisevszkij Állami Nyilvános Könyvtár. 1938-ban a könyvtárnak megadták a jogot, hogy kötelezpéldányt kapjon minden, a Szovjetunióban megjelenő kiadványból. Most másfél millió nyomdatermék van birtokában, ebből több mint félmillió a könyv. 1940-hez viszonyítva, a könyvtár könyvállománya tízszeresére szaporodott. A könyvtárban megtalálható az 1938 óta megjelent teljes kirgiz nyelvű irodalom is.

Hála a jól összeállított könyvállománynak, a könyvtár évről évre növeli olvasóinak számát. A könyvtárközi kölcsönzést 136 könyvtár vette igénybe. Postai kölcsönzést kezdtek szakemberek, párt- és tanácsaktívák és levelező oktatásban részt vevő magántanulók számára. 1200 szakember és tudományos dolgozó kap házhoz szállított könyvet.

A könyvtár sokoldalú tömegmunkát végez a könyvek népszerűsítésére és új olvasók bevonására. Így pl. 1952 első felében előadásokat tartottak természettudományos és irodalmi kérdésekről, könyv-

ankétok egész sorát rendezték Sztálin elvtárs a nyelvtudománnyal kapcsolatos művének, az új munkamódszerek irodalmának, valamint a szépirodalom legjobb alkotásainak megismertelésére.

Számbavehetjük a bibliográfiai munka eredményeit is. A tájkuató osztály nagy munkát végzett a tájirodalom egybegyűjtésével. Most állítják össze a közársaság nagy könyvtáraiban található kirgiz irodalom központi címjegyzékét és már elkészítették és szétküldték a könyvtáraknak a kirgiz irodalom mintakatalógusát is. A bibliográfiai osztály ajánló bibliográfiákat és irodalmi jegyzékeket állít össze és küld szét a közársaság könyvtárainak (»A termelés újtíróirol«, »Segítség a pártaktívák közgazdasági képzéséhez« stb.). Egyes bibliográfiákat ki is nyomtat a könyvtár, mégpedig orosz és kirgiz nyelven, pl. »Mit olvasson a pásztor«, »Mit olvasson a fejőnő«, »Mit olvasson a lovasz« stb. 1951-ben a könyvtár megkezdte 100 szakember egyéni tájkuató-bibliográfiai kiszolgálását. Ezeknek az olvasóknak rendszeres időközökben postán küldenek tájkuatótást az új könyvekről. A könyvtár nagy segítséget nyújt a járási és falusi könyvtáraknak. Így pl. 1951-ben 35 módszertani útmutatót dolgoztak ki és küldtek szét számukra.

Mikor hivatalos kiküldetésben voltam Kirgiziában, megismertem számos falusi könyvtár életét. Mély benyomást tett rám két falusi könyvtárnak a munkája: az orlovkai és a lebedinovkai könyvtár. Ezek a könyvtárak a szó szoros értelmében kultúrközpontok.

Az Orlovka nevű szép, nagy falu a terjedelmes Talassz völgyben, a Talassz terület leninpolszki járásában terül el. Arnyas fákkal szegett széles, hosszú utcáján barátságos, tisztaudvarú fehér házak, a házakhoz kapcsolódó gyümölcsöskertek a kolhozisták jómódjáról beszélnek. A könyvtárnak abban a szobájában, ahol kiadják a könyveket, jegyzék függ a könyvüjdonságokról és fajútság látható »A kultúráért a faluban« címmel. Az olvasóteremben feliratok függnek a mezőgazdaság fejlesztésének kérdéseiről. A könyvtárnak 4100 könyve van.

A könyvtárt több mint tíz év óta E. Sz. Vaksz elvtárs kolhozistánő, a Szovjetunió Kommunista Pártjának tagja vezeli. Az utóbbi másfél évben, az aktívák közremű-

ködésével, könyvankétokat tartottak *Malcev* »Szívvel-lélekkel«, *Pavlenko* »Boldogság«, *Babajevszkij* »Aranycsillag lovagja« című művek ismertetésére, 16 irodalmi estet, 28 könyvkiállítást szerveztek, és tartottak 18 ismeretterjesztő előadást. A felolvasásokat több mint 30 különböző könyvtárban és mezői munkahelyen tartották meg. A könyvtár szerkesztett 36 faliújságot és kiadott 103 harcos röplapot. *A brigádokban, majorokban és távolfekvő legelőkön tartózkodó kolhozistákat 8 vándorkönyvtár és 18 könyvkézesítő szolgálja ki.* A jól kiépített tömegmunka eredménye az, hogy a könyvtár Orlovknának majdnem minden lakosát be tudta vonni az olvasók közé. 1951-ben mintegy 1000 olvasót szolgált ki, ezeknek 18.000 könyvet adott ki olvasásra.

Az orlovkai falusi könyvtár olvasóinak igényei nagyok és sokrétűek. V. I. Fokin hetvenéves kolhozista hat hónap alatt 36 könyvet olvasott el. A könyvek segítettek hozzá Musztafa Bogatürevel, hogy gép-állomási vontatósból mechanikussá képpezze ki magát. A könyvtár széles körben népszerűsíti a marxista-leninista irodalmat, könyvkiállításokat rendez, fotomontázsokat, plakátokat állít össze, előadásokat, olvasó órákat tart és a könyvekről vitákat szervez. Az olvasás és a tömegrendezvények ügyes irányításával a könyvtár fokozni tudta a politikai irodalom keresettségét: 1951-ben több mint kétezer társadalmi-politikai művet adott ki az olvasóknak.

A könyvtár értékes munkát fejt ki a mezőgazdasági irodalom népszerűsítése érdekében is. Az utolsó két évben a mezőgazdasági könyvek olvasottsága megháromszorozódott és elérte az összes kiszolgáltatót könyvek 26 százalékát. A mezőgazdasági könyvek olvasásának népszerűsítésére ugyancsak széles körben alkalmazzák a szóbeli szemléltető propaganda előbb említett formáit. Az olvasóteremben és a tanyákon mezőgazdasági előadásokat tartanak.

A könyvtár vezetője nagy gondot fordít a gyermekmunkára. Külön sarkot rendeztek be az ifjú olvasóknak, itt színes plakátok, kiállítás a könyvújdonzságokból, faliújság, ajánló könyvjegyzékek fogadják őket. *Az ifjú olvasók jobb előlátása érdekében bevonták a könyvtár munkájába az oktatószemélyzetet.* A könyvtár minden munkájában a 30 főből álló aktívacsoportha támaszkodik. Az olvasók magasra értékelik a könyvtár munkáját. *A Vélemények és kívánságok könyvébe* tett feljegyzéseik rávilágítanak a könyvtár vezetőjének szerény, de termékeny munkájára.

Nagy népszerűségnek örvend Kirgiziában Frunze terület Lebedinovka falujának könyvtára is, mely 1950 óta működik. Kezdetben kevés könyve és összesen 20 olvasója volt. A könyvtár vezetője, V. V. Scserbakova azonban azt a feladatot tűzte maga elé, hogy bevonja a falu egész lakosságát a könyvolvasásba, tehát berendezett helyiséget és elegendő számú könyvet szerzett. 1952 elejére már mintegy 2500 kötet könyve volt.

A tömegszervezés legkülönfélébb formáit alkalmazza, mint az olvasó órák, beszélgetések, előadások. *O és a könyvtár aktivistái sűrűn látogatják a kolhoztagok gyűléseit, beszélnek nekik a könyvekről.* A könyvtárnak jelenleg 700-nál több olvasója van és 1951-ben 14.000 kötet könyvet adtak a kezükbe. E könyvtár munkájának is fontos része a társadalmi-politikai, mezőgazdasági és természettudományos irodalom népszerűsítése. A következő kérdésekről tartottak előadásokat: *a nemzeti közeli helyzet, a kommunizmus nagy építkezései, a fűves vetésforgós földművelés, a világegyetem szerkezete, a Nap és a Föld keletkezése* stb. Nagy sikerrel olvasnak fel és ismertetnek mezőgazdasági könyveket. Körülbelül 600 kolhoztag vett részt azokon a könyvmegbeszéléseken, amelyeken a cukorrépa termesztését és a micsurini tudomány mezőgazdasági alkalmazását ismertették. Az élenjáró micsurini biológia népszerűsítésére könyvkiállításokat rendeztek: *»Micsurin a természet átalakítója«, »A szocialista munka hősei«, »A Kirgiz SZSZK mezőgazdasági termelésének élenjáró alakjai«* címmel. A tömegrendezvények elősegítették a társadalmi-politikai, mezőgazdasági és természettudományos irodalom széleskörű forgalmát, ami 42 százalékát tette az egész forgalomnak. Az olvasók nagy érdeklődést tanúsítanak a szépirodalmi művek iránt is. A könyvtár 380 felolvasást és előadást tartott.

Nyáron a könyvtár egész munkája úttevődik a földekre. Minden szérfin és a traktoros brigádoknál Vörös Sarkokat rendeznek be, vándorkönyvtárakat létesítenek. Nagy segítséget nyújt a könyvtárnak a könyvtár tanácsa és az olvasókból alakított aktivista csoport. A könyvtár tanács 7 főből áll (a falu tanácselnöke, a kolhoz pártszervezetének küldötte, az agronómus, az oktató, az olvasókör vezetője, a könyvtár vezetője). A tanács minden tagja meghatározott munkát végez a tömegrendezvények előkészítésében és segít a könyvtár gazdasági munkájában. A könyvtárnak segít a pártszervezet, a falu tanácsa és a kolhoz vezetősége.

V. G. SZAHAROV